

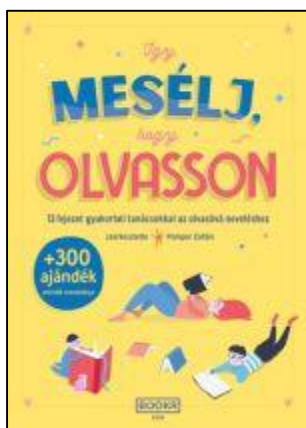
Pompor Zoltán (alkotószerk.)

Így mesélj, hogy olvasson. 12 fejezet gyakorlati tanácsokkal az olvasóvá neveléshez
(Szabó Ildikó)

MÓRA-BOOKR KIDS KFT. DEBRECEN. 2019. 134 OLDAL

„De hát hol a könyv mely célhoz vezet?”

Útmutató az olvasóvá neveléshez

Az olvasástanításhoz, a szövegértéshez szorosan kapcsolódik az a már közismert tény, hogy az ezen a területen végzett hazai és nemzetközi mérések alapján komoly hiányosságok mutatkoznak. Hazánkban a lakosság kb. 25 %-a funkcionális analfabéta. Nemcsak itthon jelentkezik ez a probléma: az Európai Unióban minden ötödik 15 éves szövegértési nehézségekkel küszködik. Ennek a helyzetnek komoly kihatásai vannak nemcsak az egyén, hanem az őt körülvevő közösség, a társadalom életére is. Lehetséges következményei, hogy nehezebbé válik a munkavállalás, növekszik a szegénység, a munkanélküliség, a társadalmi kirekesztettség kockázata, szűkülnek a kulturális és társadalmi lehetőségek, csökken az esély az élethosszig tartó tanulásra, és az egyéni boldogulás is nehezebb (Szabó–Szinger 2020). A téma régóta és folyamatosan foglalkoztatja a köznevelésben, a felsőoktatásban, a kutatásban részt vevő szakembereket, könyvtárosokat. 2019-ben kétnapos országos konferenciát rendezett a Magyar Olvasástársaság a Neumann János Egyetemmel közösen Kecskeméten *Neveléssel az olvasásért – olvasással a nevelésért* címmel, ahol az összegyűlt szakemberek többek között az olvasóvá nevelésben már jól bevált, kipróbált módszereiket, projekteiket is bemutatták (Szabó 2020).

Nem egyedül az iskola és a pedagógus felelőssége azonban az, hogy a tanköteles kor végének elérésekor milyen szövegértési képességekkel rendelkeznek a tizenévesek. Az olvasóvá válás nem az iskolában kezdődik, de még csak nem is az óvodában, hanem a születés utáni első altatódallal, a versikéssel, dalokkal, mondókákkal. Mivel a kisgyermek mindenben utánozza a szüleit, nem mindegy, lát-e maga körül olvasó felnőtteket, a családban milyen írás-olvasási tevékenységek vannak jelen, becsülik-e otthon a könyvet. Az *Így mesélj, hogy olvasson. 12 fejezet gyakorlati tanácsokkal az olvasóvá neveléshez* című kötet, amely 2019-ben jelent meg Pompor Zoltán alkotószerkészésében a Magyar Olvasástársasággal (Hunra) együttműködésben, a Móra-BOOKR Kids kiadásában, praktikus tanácsokat ad leendő és gyakorló szülőknek, nagyszülőknek, pedagógusoknak, az olvasás iránt érdeklődőknek, valamint a könyvtárosoknak egyaránt, hogyan segítsenek a gyermekeknek az olvasóvá válásban.

A könyv az előszót követően tizenkét fejezetben mutat be részletesebben egy-egy témát. A fejezetek figyelemfelkeltő címei olyan állítások vagy kérdések, amelyeket a könyvet olvasó már bizonyára hallott, olvasott, vagy feltett magának korábban (például: Az olvasó ember sikeresebb? Vagy boldogabb? Vagy mindkettő?), és a könyv ezekre hitelesen, tudományos kutatásokra, eredményekre alapozva, közérthető, olvasmányos módon reflektál.

A fejezeteket egy-egy híres ember, közéleti szereplő vagy divatos szóval: influenszer, gondolatai, szavai vezetik be, akik arcukat is adják az általuk képviselt témához, Czuder Tamás és Fazekas Edina, a könyv illusztrátorai által készített portréikkal: Ott Anna, irodalmi menedzser; Balatoni József (Jocó bácsi), történelemtanár, író; Al Ghaoui Hesna, tudósító, riporter, író; Fluor Tomi, zenész; Molnár Piroska, színésznő; Rajkai Zoltán, színművész; Lackfi János, író, költő; Bosnyák Viktória, író; Kemény Zsófia, író; Varró Dániel, költő, műfordító, családapa; dr. Gyurkó Szilvia, gyerekjogi szakértő; Kádár Annamária, egyetemi adjunktus, pszichológus. Az ő személyes hangvételű, saját gyermekkorukra emlékező vagy gyermekeik nevelése kapcsán megélt tapasztalataikat felidéző, hiteles megszólalásaik, tanúságtételeik, vallomásaik azonnal megnyerik az olvasó jóindulatát és bizalmát.

A bevezető, idézetként olvasható fejezetnyitó szövegrész után párbeszéd kezdődik az olvasó és a könyv szerzője-szerkesztője között. Az „*Úgy hallottam, hogy...*” című fejezetrészek három-három, a köztudatban meglévő, az adott témához kötődő állítást tartalmaznak. Az állítások szövegbuborékokban olvashatók, amelyek mintegy „kihangosítják” az olvasó gondolatait; a válaszok pedig ezen állításoknak szakmailag megalapozott rövid megerősítései vagy cáfolatai. Az egyoldalas kérdés-felelet részt a válaszokat alátámasztó tudományos kutatások bemutatása követi elismert olvasáskutatók, olvasással foglalkozó szakemberek ismertetésében. A fejezetek ezen részeinek megírásában Dobszay Ambrus, Gombos Péter, Horváth Dorka, Péterfi Rita, Pompor Zoltán és Sándor Csilla működtek közre. Lényegre törő, a tudományos állításokat néhány adattal igazoló, neves szakemberekre utaló, közérthető, a téma legfontosabb aspektusainak 4–5 bekezdésnyi összefoglalói ezek a fejezetrészek. A megkezdett dialógus a szerkesztő, illetve a szerző(k) „És azt hallottad?” kérdésével folytatódik. Pontokba szedve, kiemelésekkel, az adott terület jeles képviselőit idézve tanít, kínál új ismereteket, javasol olvasnivalót, könyvsorozatot, kiadót, olvasásnépszerűsítő vagy szakmai programot, foglalkozásokat, kiállításokat. A fejezetek kérdés-felelet struktúrájú részének lezárása, a válaszok, valamint az ezeket kifejtő, megtámogató fejezetrészek nyomán az olvasó elköteleződik arra, hogy a fejezetben olvasottakat megvalósítsa a mindennapi életében. A *Rajtam nem fog múlni!* című fejezetrészen az illusztráció egy társasjáték táblaképe, amelyen minden nyertes mezőhöz az olvasó egy-egy, egyes szám első személyű fogadalma tartozik. A játék vége „nyer-nyer” állapot lesz: többet tud az olvasóvá nevelés területeiről, a célt elérendő teendőkről a gyermeket nevelő olvasó, és a javaslatok megvalósításával nyer a több mesét, hangoskönyvet hallgató óvodás, az őt érdeklő témáról olvasó kamasz és az a közösség is, amelybe belenőve annak írástudó tagjaivá válnak. Ezután minden fejezetben a témától függően korosztályos bontásban könyvismertető, könyvajánló következik a könyvborítók fotóival, illetve könyvészeti adatokkal. A fejezeteket megnyitó személy maga is ajánl egy olvasnivalót, valamint *Témába vág* címmel a kétoldalas alfejezetet egy-egy szakkönyv ismertetése zárja.

A könyv felénél, a 6. fejezet után 21 napos kihívás elé állítják az olvasót a kötet szerzői, alkotói. Ennek része, hogy napi 15 perc olvasásra hívják a szülőket; ha naponta ennyit olvasnak a gyermekeiknek három héten keresztül, a közös olvasás, mesélés szokássá válhat a családban. Nemcsak közös olvasást, hanem az olvasáshoz, könyvekhez kapcsolódóan más tevékenységeket is kínál a táblajáték 21 mezője: könyvjelző készítése, rendrakás a könyvespolcon, közös könyvtári kölcsönzés, könyvesbolt közös meglátogatása. Természetesen a 21 nap elteltével újra kezdhetők, ismételhetők az ötletként megfogalmazott közös programok.

Az egységes szerkezetben íródott tizenkét fejezet után *Biztos forrásból* címmel olyan egyesületeket, adatbázisokat, folyóiratokat, portálokat ajánl a könyv, amelyek a téma iránt érdeklődőknek hiteles, szakmailag megbízható információt kínálnak. Természetesen nem törekszik, nem is törekedhet teljességre ez a kiadvány ebben a vállalásában, amint ezt a szerkesztő maga is megvallja, ugyanakkor kiindulópontokat, fogódzókat jelentenek az itt említett források az olvasó további kíváncsiságának a kielégítésére.

Újszerű kezdeményezés, hogy a könyvet közösségi könyvnek szánják az alkotók: ha az olvasója elolvasta, egy rövid üzenettel továbbadhatja olyanoknak, akiknek nincs lehetőségük a könyv megvásárlására, vagy nem ismerik a kiadványt. Az üzenet megírásával és a könyv továbbadásával máris lehetőség nyílik arra, hogy a könyvről, az abban olvasottakról, véleményünről, tapasztalatainkról beszélgetni lehessen másokkal.

A köszönetnyilvánítás után a könyv utolsó oldalán egy QR-kód található, amelynek beolvasásával a BOOKR Kids honlapra jut el a felhasználó, valamint hozzáférést biztosít a BOOKR Kids Mesetárhoz, amely egy folyamatosan bővülő, interaktív mesekönyvtár-alkalmazás.

A könyv az úgynevezett self-help book, az önszerző könyvek alapgondolatából indul ki: útmutatót, vezérfonalat kínál azoknak, akik egy probléma megoldásához, egy elérendő cél megvalósításához módszereket keresnek. A tizenkét fejezet sok és sokféle ötletet, javaslatot, lehetőséget kínál az olvasóvá nevelés céljának az eléréséhez. A tizenkettő meseszám: annak a mesehősnek, aki kiállta a próbákat, akkora nagy zsák pénz volt a jutalma, hogy tizenkét ökörrel húzatta haza, vagy akkora lett a becsülete, hogy a székére tizenkét párnát tettek. A jutalom most sem marad el: szokássá, életformává válik az olvasás azok számára, akik a fejezetekben leírt, tanácsolt, konkrét példákkal, könyvajánlókkel gazdagított úton elindulnak, azt végigjárják.

A kötet ajánlott mindazoknak, akik már elkötelezettek az olvasóvá nevelés terén, akár családtagként, akár pedagógusként, valamint azoknak is, akik számára ez a terület új kihívásokat jelent. Ajánlott a pedagógusképzésben oktatóknak, akik hallgatóik elméleti tudását és gyakorlati eszköztárát szeretnék hatékonyan bővíteni az óvodai neveléstől az általános iskola felső tagozatáig az olvasóvá nevelést célzó kurzusaikon; ez az a könyv, amely a célhoz vezet.

Irodalom

Szabó Ildikó 2020. Beszámoló a kecskeméti olvasáskonferenciáról. *Anyanyelv-pedagógia* 1.
<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=831> (2020. október 02.)

Szabó Ildikó – Szinger Veronika 2020. *Kinek a feladata? Az osztálytermi olvasásfejlesztés kihívásai a pedagógusképzésben*. Neumann János Egyetem. Kecskemét.

Szabó, Ildikó: Where is the book that leads to the goal? A guide to reader education

Az írás szerzőjéről

Szabó Ildikó

főiskolai tanár, igazgató
Károli Gáspár Református Egyetem Petőfi Sándor Református Gyakorló Általános
Iskola, Kecskemét

szabo.ildiko[kukac]kre.hu